

lokaliteti so poleg grobišč odkrili tudi druge objekte, ki ravno tako kakor grobišča pripadajo raznim periodam. Tako so tukaj najdeni grob ter nekateri drugi objekti in predmeti iz mlajše kamene dobe. Dalje so najdeni grobovi unjetiške kulture, latenski grobovi, žgani grobovi iz predgradiščanske dobe in grobovi iz mlajše gradiščanske dobe. Vse gradivo obravnavata avtorja tako z arheološkega kakor tudi z antropološkega gledišča. Po materialu sodita, da je najmlajše odkrito grobišče bilo uporabljeno v XV. stoletju. Po gradivu in po antropoloških izsledkih mislita avtorja, da je grobišče slovansko, pri čemer pa menita, da je glede na prisotnost staroogrskih pušic ter še nekaterih drugih predmetov, dalje pa tudi glede na trepaniranje lobanj ter glede na štiri lobanje, ki imajo turanidne znake, bil dokaj intenziven vpliv ogrskega etnika.

V članku »Avarsko-slovenské pohrebište v Barci, okres Košice«, je Jan Pástor podal poročilo o raziskovanjih leta 1951, kjer je v plasteh z Bükk kulturo bilo odkrito tudi avaroslovansko grobišče. O novem belobrdskem grobišču pa poroča Ludmila Kraskovská v članku »Staroslovenské pohrebište v Máste pri Bratislavě«. To grobišče pa je bilo slučajno odkrito in doslej še ni sistematično raziskano.

Jos. Korošec

Slovenská archeologia, Časopis Slovenskej akademie vied, Ročník III, Bratislava 1955, 328 str.

Tako po velikosti kakor tudi po vsebini je tretja številka časopisa Slovenská archeologia najboljše. V največjem delu se peča z vprašanji in poročili predzgodovine, v čemer se ravno tako precej razlikuje od prejšnjih dveh števil, kjer so bili prvenstveno zastopani drugi problemi. Vendar so pa tudi v tej številki posamezni članki, ki se dotikajo vprašanj zgodnjega srednjega veka in slovanske ter madžarske arheologije.

Izredno zanimiva je razprava »Slavonska kultura v Československu«, ki jo je napisal Bohuslav Novotný. Avtor obravnava vsa doslej znana najdišča s slavonsko kulturo na področju Českoslovaške, katerih je danes že izredno veliko število. Po vsem kaže, da je vpliv slavonske kulture na českoslovaške pokrajine bil veliko močnejši, kakor je bilo soditi po dosedanjih podatkih. V celoti je zbral avtor na Češkem in Moravskem 21 lokalitet, na Slovaškem pa 20, t. j. skupaj 41 lokalitet, od katerih večina ni bila doslej znana. Kljub temu so pa tudi vsi doslej zbrani podatki omejeni v glavnem le na posamezne elemente, od katerih je najpomembnejši kupa na nogi, ki je sicer ena najkarakterističnejših oblik za slavonsko kulturno skupino. Novotný poleg tega omenja tudi posamezne oblike, katere so pa, kakor se mi dozdeva, lahko nastale tudi pod drugim kulturnim vplivom, ne pa pod vplivom slavonske kulturne skupine. Tako se mi zdi, da bo močan vpliv med posameznimi primeri tudi s strani lengyelske kulturne skupine. Žal pa danes, ko še ni raziskano ozemlje med Savo in Dravo, ter so tudi najdbe na ozemlju Ogrske zelo pomanjkljive, ni mogoče soditi o podrobnostih vplivov posameznih kulturnih skupin, ki so ležale jugovzhodno od českoslovaških pokrajin.

V drugi razpravi Mária Novotná »Medené nástroje a problém najstaršej ťažby medi na Slovensku« obravnava vprašanje bakrenih izdelkov ter vprašanje pridobivanja bakra na Slovaškem. Prihaja do sklepa, da so, glede na razširjenost najdišč bakrenega orodja na Slovaškem ter glede na kemijske analize, že v eneolitiku pridobivali tudi na Slovaškem baker, medtem ko naj bi bili bakreni izdelki, ki pripadajo še neolitiku, import v te kraje. Kljub temu pa, da se je po mnenju avtorice baker pridobival tu že v neolitiku, se bakreni izdelki tega časa ne morejo uvrstiti v nobeno ustrezno kulturno skupino. Avtorica pa kljub vsemu pušča še odprto vprašanje najstarejšega pridobivanja bakra na Slovaškem.

V članku »Nálezy hlinenej plastiky v Košolnej« L'udmila Kraskovská poroča o nekaterih fragmentih statuet, ki so bili najdeni v Košolni med neolitičnim gradivom, ki ga pa nadrobneje ne klasificira. Cyril Ambros analizira osteološko gradivo psa, ki je bil najden v Nitranském Hrádku pri Šuranu in kulturno pripada badenski skupini. V članku »Chvalovská jaskyňa a pilinské jaskynné pohrebiská v Juhoslovenskom Krase« daje Juraj Bárta opis jame v Hvalovu. Prvič je bila ta jama naseljena že v času trajanja Bükk kulture, kasneje pa

tudi v času pilinske kulture. O žarnem grobišču iz starejše železne dobe poroča Jozef Porubský v članku »Vyskum na žiarovom pohrebišti zo starej doby železnej vo Veľkých Hostiach«. Na relativno majhni površini je odkril doslej 34 grobov lužiške periode. Največ je ohranjenih posod, medtem ko je bronastih objektov malo. Vprašanje železne dobe se dotika tudi članek Jozefa Paulika »Halštatská a halštatsko-laténska osada pri Sereďi«. Avtor obravnava samo naselbinske-stanovanjske objekte, ki so bili odkriti v bližini Sereďa. Casovno pripadajo dvema periodama, in sicer mlajši halštatski dobi in halštatsko-latenski dobi. V obeh periodah sta bila, kakor avtor poroča v tem časovnem poročilu, ugotovljena dva načina zidanja stanovanjskih objektov. Eno so več ali manj pravokotne stavbe, napravljene iz pokonci stoječih brun, katere so stale na vsaki strani, in sicer dve ali pa več, drugo so pa zemunice tudi več ali manj štirikotne, skoraj kvadratne oblike. En kakor drugi tip se v halštatsko-latenski dobi nadaljuje. Zemunice so bile le v zemljo več ali manj globoko vkopane hiše, ki pa utegnejo v prvi skupini biti tudi do 1,50 m v drugi pa do 1,0 m globoke. Stene so ali popolnoma vertikalne, ali pa nekoliko poševne. Štefan Jansák pa v članku »Hrnčiarška dielňa z neskorého latenu v Bratislave« poroča o lončarskih delavnicah, ki so bile najdene v Bratislavi, pripadajo pa časovno poznemu latenu. Opis t. i. jame »Netopierska« in jame »Kaplňka« pa podaja Juraj Bárta. Odkrite so bile v Nizkih Tatrah. Od kulturnih ostalin pa imajo rimske ostaline ter skeletne pokope, o katerih podaja avtor tudi antropološke izsledke.

Članki, ki obravnavajo zgodnji srednji vek, se dotikajo predvsem slovanske periode, ravno tako pa tudi ogrskih kulturnih spomenikov. Tako Jozef Porubský v članku »Slovanský mohylník vo Veľkých Hostiach« poroča o slovanskih gomilah v V. Hostiach, kjer je nekaj skupin gomil. Nekatere od teh so bile raziskane. V eni je bil žgan grob, v nekaterih drugih so bili pa skeletni pokopi. Kot pridevki so se našli razni lončki, obsegajoči razne oblike, dalje železne sekire in ostroge. V ženskih grobovih je bilo pa najdeno tudi nekaj nakita. Avtor datira to grobišče v čas od VIII.—IX. stoletja. L'udmila Kraskovská v članku »Slovanské pohrebište v Bratislave-Karlovej Vsi« poroča o 15 skeletnih pokopih, katere datira okoli sredine IX. stoletja. V poročilu »Kostrové pohrebište z X. a XI. storočia v Chotíne na Slovensku« nam Mikuláš Dušek daje oris slovansko-ogrškega grobišča, medtem ko Bohuslav Chropovský v članku (Výskum staromadarškého pohrebišťa v Košútoch« poroča o 31 grobovih, ki jih pripisuje Madžarom, čeprav je tu tudi precej objektov, ki bi jih bilo potrebno pripisati slovanski kulturi. Dalje poroča o belobrdskem grobišču Ján Pastor v članku »Belobrdské pohrebište v Somotoru«, kjer je odkritih 35 grobov, ki pripadajo belobrdski kulturni skupini. Datira jih pa v čas od XI. do XII. stoletja. Žadno razpravo je napisal Jan Eisner: »Devínska Nová Ves«. Eisner nakazuje v tej razpravi na problematiko, ki je nastala z njegovo objavo grobišča v Devínski Novi Vesi. Nekatere momente skuša pri tem glede na nove izsledke pojasniti ali pa postaviti v novo luč. Z drugimi besedami: to pomembno grobišče, ki ga je avtor objavil, nas danes glede na vrsto novih momentov postavlja pred vrsto vprašanj, ki jih bo potrebno šele sčasoma rešiti. Tako so tudi Eisnerjevi sklepi v posameznih momentih že nekoliko zastareli, kar se dogaja vsaki novi arheološki publikaciji glede na ogromno novo gradivo, ki se z vsakim dnevom veča. Kljub temu pa bo ta publikacija vedno ohranila svoje častno mesto, kakor tudi vsi ali pa vsaj večina sklepov, ki jih je podal Eisner, ker predstavljajo za tedaj zadnjo besedo znanosti.

Na koncu številke časopisa je nekaj recenzij nekaterih novejših del s področja slovanske arheologije in ena recenzija s področja predzgodovine.

Jos. Korošec

Rad Vojvodjanskih muzeja, 3, Novi Sad 1954, 376 strani.

Nova številka periodike, ki jo izdajajo muzeji v Vojvodini, je tudi dalje obdržala svoje smernice, ki so bile zastavljene že na samem začetku. Obravnava celotno gradivo muzejskega značaja, ki ga glede na rezultate dosežene pri znanstvenem raziskovanju objavlja v ustrezni širini. Značaj posameznih panog je tak, da v glasilu zavzemajo veliko večji prostor, kakor druge. Tako je tudi